

КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВА РОБОТА З ДОШКІЛЬНИКАМИ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

Дмитрієва Світлана Михайлівна,
кандидат психологічних наук, доцент
Бондарчук Наталія Володимирівна,
здобувачка магістерського рівня вищої освіти за спеціальністю А6
«Спеціальна освіта. Логопедія»
(Житомирський державний університет імені Івана Франка,
м.Житомир, Україна)

Дошкільний період є найбільш сприятливим для активного засвоєння дитиною мови, розвитку всіх її сторін: монологічної, фонетичної, лексичної, граматичної. Повноцінне вивчення дитиною рідної мови обумовлює естетичне, розумове, моральне виховання дітей дошкільного віку. Мовлення є однією з провідних психічних функцій людини, що забезпечує не лише комунікативну діяльність, а й формування мислення, пізнавальної активності та особистісного розвитку дитини. Повноцінне мовленнєве спілкування виступає фундаментом для соціалізації, засвоєння знань, емоційного контакту та інтеграції дитини в суспільство.

Вітчизняні дослідники (Л. Трофименко, Г. Чиркіна, А. Богуш) підкреслюють, що повноцінний мовленнєвий розвиток є ключовою передумовою успішного навчання у школі, оволодіння читанням і письмом, соціалізації та емоційної адаптації.[1]. Мовленнєві порушення науковці розглядають як результат взаємодії біологічних, когнітивних, соціально-середовищних та особистісних чинників.

Інноваційні технології набувають все більшого значення в діяльності логопеда, спрямованій на корекційно-розвивальну роботу, і стали предметом дослідження медиків, психологів, логопедів і педагогів. Теоретико-методологічні засади цього питання сформульовані у працях таких авторів, як М. Поваляєва, М. Чистякова, Е. Пожиленко, Т. Зінкевіч-Євстигнеєва, Т. Грабенко та інші. [2].

Сучасний етап розвитку логопедії характеризується активною інтеграцією інноваційних підходів, методів і технологій, що забезпечують підвищення ефективності корекційної допомоги дітям з різними порушеннями мовлення. У зв'язку зі зміною вимог до освітнього процесу та формуванням розвивального середовища зростає потреба у використанні таких технік, які сприяють не лише подоланню мовленнєвих недоліків, а й цілісному розвитку особистості дитини, формуванню її пізнавальної активності, комунікативної компетентності та емоційно-вольової сфери.[5]. Тому інноваційні техніки розглядають як важливу складову модернізації логопедичної роботи та ключовий ресурс її оптимізації.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити ефективність інноваційних технік корекції мовлення у дітей, визначити їх переваги та можливості впровадження в сучасну логопедичну практику. Нами було розроблено комплекс іноваційних технік

корекційно-розвиткового напрямку для роботи з дітьми з порушеннями мовного розвитку в умовах дошкільного закладу.

Аналіз джерел показує, що попри активний розвиток інноваційних методів існують певні науково-практичні суперечності: недостатня кількість комплексних порівняльних досліджень ефективності інноваційних технік; фрагментарність упровадження новітніх технологій у закладах освіти; брак методичних рекомендацій для вчителів-логопедів щодо систематичного використання нейропсихологічних методів, методики біоенергопластики; потреба у підготовці фахівців, здатних працювати з інноваційними інструментами. Ці суперечності зумовлюють необхідність цілеспрямованого вивчення й узагальнення інноваційних практик.

Оскільки корекційна робота передбачає комплексне вирішення завдань, які враховують особливості оволодіння дітьми мовою як системою мовних одиниць, то тільки взаємозв'язок, взаємодія різних завдань дають можливість дитині усвідомити різні аспекти мови.[3].

Регулярні корекційні заняття з використанням вправ біоенергопластики сприяють поступовому усуненню мовленнєвих дефектів, покращенню комунікативних навичок та підвищенню самооцінки дитини. Біоенергопластика – новий і цікавий напрямок у роботі з розвитку мовлення дітей, спрямований на сумісні рухи рук і артикуляційного апарату, включає в себе три поняття: біо – людина, енергія – сила, пластика – рух. Завдяки вправам біоенергопластики у дитини покращується кровообіг, при цьому зміцнюються м'язи, розвивається дрібна моторика рук і, відповідно, мова.[4].

Мета констатувального етапу дослідження полягала у визначенні початкового рівня порушень мовленнєвого розвитку в умовах закладу дошкільної освіти з метою подальшої розробки та апробації корекційної програми для її оптимізації. Оцінка мовленнєвого розвитку на цьому етапі проводилася за допомогою різних методів, серед яких особливо важливими є тести на мовленнєвий розвиток, арт-тестування та інтерв'ю з батьками і педагогами. Кожен з цих методів дає можливість глибше зрозуміти мовленнєві особливості дитини, її потреби і труднощі, а також створює основу для подальшої корекції.

Формувальний експеримент проводився з двома паралельними групами: експериментальною (10 дітей) та контрольною (10 дітей). У експериментальній групі (ЕГ) впроваджувалася розроблена корекційно-розвиткова програма з використанням вправ біоенергопластики та нейрогімнастик, що включала індивідуальні та групові заняття, ігрові методики, арт-терапію та співпрацю з батьками. У контрольній групі (КГ) діти працювали за стандартною програмою закладу дошкільної освіти без додаткових корекційних заходів.

Загалом, робота уточнила, що використання нових інноваційних технологій дає змогу реалізувати особистісно-орієнтований підхід до дитини, забезпечує індивідуалізацію та диференціацію педагогічного процесу з урахуванням вікових та психологічних особливостей дитини дошкільного віку з порушеннями мовного розвитку та довела ефективність корекційно-розвиткових технік, які

можуть бути інтегровані у практику логопедів, психологів та педагогів дошкільних закладів.

Список використаних джерел

1. Конопляста, С. (2003) Психолого-педагогічна діагностика відхилень в розвитку. Проблеми та перспективи: збірник наукових праць з проблем дефектології. Луганськ.
2. Дичківська, І. (2004) Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Київ: Академвидав.
3. Тарасун, В.(2020) Корекційна педагогіка: логопедія. Київ: Центр навчальної літератури,
4. Крупенчук, О. (2022) Біоенергопластика та інтерактивна артикуляційна гімнастика. Вид-во «Літера».
5. Белова, О. (2024) Динаміка розвитку мовленнєвої діяльності дітей старшого дошкільного віку з логопатологією. *Наука і освіта*, 1(12).